

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku H. R. i B. R.
przy uczestnictwie T. S.A. w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 grudnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt III Ca [...], III Cz [...],

1) odrzuca skargę kasacyjną w części obejmującej zakresem zaskarżenia uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego w T. z dnia 27 października 2016 r., sygn. akt I Ns [...] i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (pkt 1. postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt III Ca [...], III Cz [...])

2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy H. i B. R. złożyli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 19 października 2017 r., którym (1) uwzględniając apelację wnioskodawców i zażalenie uczestnika uchylono postanowienie Sądu Rejonowego w T. z dnia 27 października 2016 r. w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego, (2) oddalono apelację wnioskodawców w pozostałej części.

Sąd Najwyższy zważył:

1. Zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c. w sprawach z zakresu prawa rzeczowego skarga kasacyjna przysługuje od prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. Nieprawomocne postanowienie Sądu drugiej instancji w części zawierającej rozstrzygnięcie odnoszące się do kosztów postępowania pierwszo- i drugoinstancyjnego w oczywisty sposób nie spełnia powyższych cech, stąd skarga kasacyjna w zakresie go dotyczącym jako niedopuszczalna podlega odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

2. Sąd Najwyższy, oceniając skargę kasacyjną w pozostałej części – na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył, że celem takiego nadzwyczajnego środka zaskarżenia jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy tylko skargę, będącą szczególnym środkiem. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania z uzasadnieniem jest samodzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 k.p.c., a postanowienie w jego przedmiocie zapada podczas innego posiedzenia i w innym składzie niż rozpoznanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada jedynie, czy wskazano

i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W przedstawionej skardze oparto się na przyczynie wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, dla skutecznego powołania w skardze tej przyczyny konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym – jego zdaniem – Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia.

Wnioskodawcy podnieśli, że oczywista zasadność skargi wynika z naruszeń przepisów prawa materialnego polegających na nieuwzględnieniu realiów posiadania wykonywanego przez przedsiębiorcę przesyłowego, który nie dysponując wiedzą o późniejszym stanowisku orzecznictwa dotyczącym służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu ani nie mając woli posiadania w takim zakresie (*animus*) nie mógł być uznany za posiadacza samoistnego oraz na nieuwzględnieniu, że stwierdzenie zasiedzenia stanowi nadużycie prawa (art. 5 k.c.), gdyż Skarb Państwa i inni poprzednicy prawni uczestnika (przedsiębiorstwa państwowe, spółki) przez 65 lat nie podjęli żadnych starań dla prawnego uregulowania urządzeń sieci przesyłowych w drodze przepisów prawa obligacyjnego lub rzeczowego. Powoływanie się na konstrukcję nadużycia prawa podmiotowego jest chybione. Stwierdzenie przez sąd nabycia prawa własności w drodze zasiedzenia ma charakter deklaracyjny, gdyż nabycie to następuje w sposób pierwotny, z mocy prawa, nawet bez woli i wiedzy posiadacza doprowadzenia do takiego skutku oraz bez konieczności podejmowania przez niego jakichkolwiek czynności. Przepisy regulujące zasiedzenie mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Art. 5 k.c. nie może być zatem podstawą odmowy stwierdzenia nabycia takiego prawa przez posiadacza samoistnego, który wykonywał władztwo w terminie przewidzianym przepisami prawa (por. m.in. uchwałę całej Izby Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07, mającej moc zasady prawnej - OSNC 2008, nr 5, poz. 43). Nie znajduje

także potwierdzenia zarzut rażącego naruszenia prawa odnośnie do kwalifikacji przedsiębiorców przesyłowych jako posiadaczy samoistnych dysponujących *animus rem sibi habendi* w zakresie służebności. Stanowisko judykatury i piśmiennictwa co do tej kwestii jest zgodne i utrwalone oraz, jak wynika z treści skargi, znane wnioskodawcom. Uzasadnienie przyczyny kasacyjnej ma w tej części charakter polemiczny, stąd odniesienie się do niego jest zbędne.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania w pozostałym zakresie.